

КЛАСТЕР КРЕАТИВНИХ ИНДУСТРИЈА ВОЈВОДИНЕ

КОДЕКС КВАЛИТЕТА МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ЗА ДЕЦУ

Етички оквир стваралаштва за децу и младе

2026

ПОЛАЗНА НАЧЕЛА

Медијски садржај обликује дечји доживљај који за њих има снагу стварности. Квалитет медијског садржаја за децу почива на органском јединству уметничке изврсности и етичке одговорности стваралаца.

Брзина технолошког развоја оставља друштву премало времена за успостављање заштитних механизма, али сасвим довољно да сложене последице медијског презасићења и прилива неусклађеног садржаја по децу и младе постану очигледне.

Овај глобални феномен изазвао је широко распрострањену забринутост и потребу за већом контролом приступа медијима и бољим квалитетом садржаја, позивајући на одговорност све чиниоце – од породице и образовних установа, преко стваралаца и продуцената, до емитера и глобалних дистрибутивних платформи које етички интегритет препознају као врхунски критеријум професионалне и тржишне вредности.

Савремени продукцијски изазови захтевају мултидисциплинарни приступ који спаја уметнички израз са достигнућима развојних, друштвених и комуниколошких наука. Овакав стваралачки савез представља темељ изврсности ауторског дела које покреће машту и радост сазнавања, чувајући безбедан простор за развој сваког детета.

СТАНДАРДИ ЕТИЧКЕ ПРОДУКЦИЈЕ МЕДИЈСКОГ САДРЖАЈА ЗА ДЕЦУ И МЛАДЕ

Девет стубова одговорног стваралаштва

1. Стандард развојне усклађености

Стварање атмосфере за разумевање садржаја

Развојно прилагођен садржај тежи стварању осећаја сигурности као предуслова за лако праћење порука, одржавање пажње, радозналост и радост разумевања. Креативни процес прави свестан отклон од наглих звучних или визуелних шокова који могу изазвати страх, прекид пажње, пасивно гледање без разумевања или збуњеност.

2. Стандард језичког идентитета

Афирмација матерњег језика и културне разноликости

Српски језик и његово матично ћирилично писмо представљају темељни ослонац дечјег мисаоног развоја и осећаја припадности. Стандард налаже неговање мултикултуралности и језичког богатства заједнице, као и високу говорну и писану језичку културу. Креативни процес тежи правилном изговору и очувању духа језика у преводима и адаптацијама, правећи свестан отклон од сиромашења речника, језичке немарности и прекомерне употребе туђица и жаргона.

3. Стандард наратије и комуникације

Развој емпатије и поверења

Градња приче отвара простор за искрен сусрет са светом и различитим људским осећањима, нудећи конструктивне моделе за њихово препознавање и превазилажење сукоба. Квалитетан наратив тежи јасној фабули и драмском расплету који чува веру у добро, снажећи лични интегритет и наду. Креативни процес прави свестан отклон од цинизма, подсмеха, понижења, недовршених сукоба или насиља као драмских пречица.

4. Стандард аудио-дизајна

Очување природне акустике и сензорног мира

Квалитет звучног окружења почива на принципима звучне хармоније (теорија психоакустичког склада). Стандард даје предност природним бојама гласа, органским звучним пејзажима и уравнотеженим фреквенцијама, штитећи слушни и ментални простор детета. Процес дизајна звука прави свестан отклон од звучног презасићења, синтетичких тонова, прегласних ефеката и акустичке агресије.

5. Стандард визуелног обликовања

Неговање визуелног ритма и естетике

Кадар се обликује као пажљиво осмишљена целина коју одликују топлина, јасна композиција и просторна логика. Монтажни ритам, осветљење и колорит прате природну моћ дечјег опажања, омогућавајући лако праћење радње, искрен контакт и невербалну комуникацију. Процес визуелног обликовања прави свестан отклон од визуелне агресије, пребрзих резова и наметљивих анимација.

6. Стандард интерактивности и нових медија

Дигитална безбедност и заштита пажње

Интерактивни и дигитални садржаји обликују се са мером која чува дечју везу са стварним светом, подстичући машту, покрет и стваралачку игру ван екрана. Креативни процес прави свестан отклон од алгоритамског усисавања пажње, замки зависности, наметљивих тајмера, комерцијалних манипулација и садржаја који подстичу агресивно понашање.

7. Стандард инклузије и разноликости

Равноправна партиципација и кокреација – „Ништа о нама без нас”

Инклузивност се гради као неодвојиви део ауторског концепта од саме почетне идеје. Деца различитих способности и животних искустава препознају се као равноправни јунаци прича и активни кокреатори медијског простора. Креативни процес прави свестан отклон од покровитељског тона, сажаљења и површног приказивања.

8. Стандард универзалне приступачности

Сензорна и функционална доступност садржаја

Медијски садржај се пројектује тако да буде чулно и функционално доступан свима, уз тежњу ка највишем, AAA (енгл. *Triple-A*) нивоу усклађености према међународним Смерницама за приступачност веб-садржаја (енгл. *WCAG – Web Content Accessibility Guidelines*), које примењују водеће глобалне дистрибутивне платформе и јавни емитери као што су Нетфликс (енгл. *Netflix*), Дизни плус (енгл. *Disney+*), Епл ТВ (енгл. *Apple TV*) и Би-Би-Си (енгл. *BBC – British Broadcasting Corporation*). Стандард тежи планској интеграцији прилагођеног титловања, аудио-дескрипције, знаковног језика и прилагодљивих интерфејса, омогућавајући да свако дете буде пуноправни део заједничког доживљаја игре и уметности. Раним планирањем ових елемената у буџету и развоју пројекта, успешно се превазилазе финансијске и техничке баријере у продукцији.

9. Стандард стручне верификације

Етика и мултидисциплинарна усаглашеност медијског садржаја

Стандард тежи заједничком раду аутора и стручних сарадника на доследној примени свих стандарда у пракси. Стручна координација током развоја пројекта обезбеђује пуну усклађеност дела са стварним потребама и развојним могућностима деце. Истовремено, овај оквир бескомпромисно штити дечји интегритет кроз садржај који искључује сваки облик манипулације, узнемиравања и прекомерног емотивног или когнитивног напрезања.

ПРИМЕНА КОДЕКСА

Овај Кодекс је етички оријентир заједнице стваралаца, продуцената, сарадника и уредника Кластера креативних индустрија Војводине.

Наша мисија је да, постављајући безбедност деце у медијском простору као полазну тачку стваралачког процеса, оснажимо ауторску креативност највишим глобалним стандардима.

Овим Кодексом продукцијску праксу развијамо као простор стваралачке одговорности и бриге према деци и младима, са тежњом да медијски садржај буде поуздан и безбедан ослонац у њиховом одрастању.

Предлог за цитирање: Кластер креативних индустрија Војводине. (2026). *Кодекс квалитета медијског садржаја за децу: Етички оквир стваралаштва за децу и младе 2026*. Нови Сад, Србија: Кластер креативних индустрија Војводине.

© 2026 Кластер креативних индустрија Војводине. Овај рад је објављен под међународном лиценцом Креатив комонс: Ауторство – Некомерцијално – Без прерада 4.0 (енгл. *Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International, CC BY-NC-ND 4.0*).

Овај Кодекс је развијен у оквиру пројекта *Hands-on Stories: Diversity Narratives in Accessible Storytelling (HANDS)* који реализује Кластер креативних индустрија Војводине, кроз развој иновативног продукцијског формата инклузивног луткарског серијала од 7 епизода на српском и мађарском језику под називом „Иза последње тачке“, који се дистрибуира на јавним медијским сервисима и телевизијским кућама као што су: Јавна медијска установа Радио-телевизија Војводине (Први програм РТВ 1 и Други програм РТВ 2), Јавна медијска установа Радио-телевизија Србије (РТС и интернет платформа РТС Планета), Радио-телевизија Босне и Херцеговине (БХРТ), Радио-телевизија Федерације Босне и Херцеговине (РТВФБиХ) и Телевизија Панонија. Документ је настао ауторском допуном и стручном адаптацијом интерне стручне грађе пројекта: „Кодекс етичке продукције медијског садржаја за децу“ (радна верзија, интерни документ бр. УДГ-1-01-12-2025/1 – стандарди за нарацију, аудио, видео и инклузију) аутора Тијане Колачек, медијског сарадника пројекта, уз стручну верификацију за звук Бранислава Мицића и видео-дизајн Виде Јовић; „Педагошка анализа критичних тачака и стручне смернице за развој сценарија“ (интерни документ бр. УДГ-21-03-04-2026/1-4) аутора Миљане Тасковић, стручног сарадника пројекта; „Продукција развојно усклађеног медијског садржаја за децу“ (интерни документ бр. УУГ-1-04-11-2025/1-3) аутора Татјане Калезић, аутора пројекта, уз стручни допринос за развој стандарда за инклузију и разноликост, Маје Раванске одговорног уредника Платформе за одрживи развој „Лице улице“ у Северној Македонији.

Нови Сад, Јун 2026.

Funded by
the European Union

Akademie

Пројекат *Hands-on Stories: Diversity Narratives in Accessible Storytelling (HANDS)* реализује Кластер креативних индустрија Војводине. Пројекат се спроводи у оквиру програма *Innovation. Media. Minds.: EU Support to Public Service Journalism in the Western Balkans*, који финансира Европска унија, а спроводи Гете институт (нем. *Goethe-Institut*) у сарадњи са Дојче веле академијом (нем. *DW Akademie – Deutsche Welle Akademie*). Садржај овог програма је искључива одговорност Кластера креативних индустрија Војводине и не одражава нужно ставове Европске уније.